

Sygn. akt I Ca 72/16

POSTANOWIENIE

Dnia 9 marca 2016 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący SSO Barbara Bojakowska

Sędziowie SO Elżbieta Zalewska-Statuch

SO Joanna Składowska

Protokolant sekretarz sądowy Elwira Kosieniak

po rozpoznaniu w dniu 9 marca 2016 roku w Sieradzu

na rozprawie sprawy

z wniosku G. P.

z udziałem J. W.

o zniesienie współwłasności

na skutek apelacji wnioskodawczynie

od postanowienia Sądu Rejonowego w Wieluniu

z dnia 24 listopada 2015 roku, sygnatura akt I Ns 220/14

postanawia:

uchylić zaskarżone postanowienie i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Wieluniu pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Sygnatura akt I Ca 72/16

UZASADNIENIE

We wniosku z dnia 25 lutego 2014r., skierowanym do Sądu Rejonowego w Wieluniu, G. P. wystąpiła o zniesienie współwłasności samochodu osobowego marki A. (...) o numerze rejestracyjnym (...), rok produkcji 1997.

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 24 listopada 2015r., wydanym w sprawie sygn. akt I Ns 220/14, Sąd Rejonowy wniosek oddalił.

Rozstrzygnięcie zapadło przy następujących ustaleniach i wnioskach:

J. W. i J. P. (1) - córka wnioskodawczynie pozostawali w związku małżeńskim. Byli właścicielami dwóch pojazdów: A. (...) i N. P., który był zakupiony za kredyt konsumpcyjny. Z samochodu A. (...) korzystał J. W.. Małżonkowie postanowili kupić jeszcze A. (...) za pieniądze ze sprzedaży N. P.. W dniu (...) córka wnioskodawczynie i była żona uczestnika postępowania - J. P. (1) nabyła w drodze umowy kupna - sprzedaży samochód osobowy marki A. (...), rok produkcji 1997, nr rej. (...) o nr VIN (...) do wspólności ustawowej majątkowej małżeńskiej, w jakiej pozostawała

z uczestnikiem J. W.. Pieniądze na zakup samochodu małżonkowie posiadali ze sprzedaży samochodu N. (...). Przy zakupie samochodu obecni byli córka i zięć wnioskodawczyni. Na pisemnej umowie (...) została dopisana przez córkę jako współwłaściciel z uwagi na posiadanie przez nią zniżek na ubezpieczenia samochodowe.

W oparciu o umowę sprzedaży, J. P. (1) i G. P. zostały wpisane w dowodzie rejestracyjnym jako współwłaściciele pojazdu. W dniu 17 maja 2011r., przed notariuszem M. C., małżonkowie J. P. (1) i J. W. zawarli małżeńską umowę i dokonali podziału swojego majątku wspólnego. Małżonkowie oświadczyli zgodnie, iż w trakcie trwania małżeństwa nabyli dwa samochody: samochód osobowy marki A. (...) o nr rej. (...), rocznik 1997, nr VIN (...) oraz samochód osobowy marki A. (...) o nr rej. (...), rocznik 1998, nr VIN (...) i dokonali podziału majątku wspólnego w ten sposób, że samochód osobowy marki A. (...) nabył na wyłączną własność J. W., a J. P. (1) nabyła na wyłączną własność samochód osobowy marki A. (...).

Dokonując powyższych ustaleń, Sąd Rejonowy uznał za wiarygodne zeznania J. W. co do okoliczności zakupu samochodu A. (...) i A. (...), w szczególności w zakresie faktu, iż samochód A. (...) został zakupiony za pieniądze sprzedaży samochodu N. (...), na którego był wzięty kredyt. Powyższe znajduje odzwierciedlenie w treści aktu notarialnego, w którym J. W. i J. P. (1) zgodnie oświadczyli, iż J. W. po podziale majątku będzie spłacał kredyt zaciągnięty na zakup samochodu A. (...). W istocie stronom chodziło o spłatę kredytu zaciągniętego na N. P., z którego sprzedaży zostało zakupione A. (...). W konsekwencji, jako w tym zakresie niewiarygodne Sąd pierwszej instancji ocenił zeznania świadka J. P. (1) oraz wnioskodawczyni.

Zdaniem Sądu Rejonowego, wniosek o zniesienie współwłasności należało oddalić, albowiem wnioskodawczyni nie wykazała, iż jest współwłaściciel samochodu objętego zniesieniem współwłasności. Za taką oceną przemawiała przede wszystkim treść zawartej między J. W. a J. P. (1) umowy o podział majątku wspólnego, w której małżonkowie nie wskazali na żadne prawa osób trzecich do pojazdów. Jeżeli wiadomym im było, iż osoby trzecie posiadają jakies prawa do samochodu, to powinni to zawrzeć w treści umowy. Wówczas notariusz przedłożyłby stronom umowę, której przedmiotem byłby jedynie udział, a nie całość prawa własności samochodu A. (...).

Z kolei fakt, iż wnioskodawczyni była w dowodzie rejestracyjnym samochodu A. (...) wpisana jako współwłaściciel nie świadczy o tym, że była jego właścicielem. Dowód rejestracyjny nie jest dowodem własności pojazdu. Takim dowodem może być umowa kupna - sprzedaży. Wprawdzie wnioskodawczyni złożyła do akt sprawy umowę z dnia 29 lipca 2010r., w której figuruje ona obok J. P. (1) jako współwłaściciel, to jednak w ocenie Sądu zapis ten miał charakter pozorny. J. P. (1) wraz z mężem „dopisali” matkę do umowy celem uzyskania zniżek ubezpieczeniowych.

Pełnomocnik wnioskodawczyni wniósł apelację od postanowienia Sądu Rejonowego, zaskarżając orzeczenie w całości i zarzucając:

1. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, polegający na błędnym przyjęciu przez Sąd pierwszej instancji, iż pieniądze uzyskane ze sprzedaży samochodu m-ki N. (...) strony przeznaczyły na zakup samochodu A. (...), co miało przemawiać za tym, że wnioskodawczym G. P. - wbrew temu co twierdzi - nie partycypowała w kosztach nabycia samochodu A. (...), z równoczesnym pominięciem przez Sąd okoliczności, że wnioskodawczym G. P. była także współwłaścicielem samochodu N. (...), a więc miała udział finansowy w nabyciu samochodu A. (...), co koresponduje z okolicznością, że była wskazana jako współwłaściciel A. (...), zarówno w umowie kupna - sprzedaży samochodu, jak też w dowodzie rejestracyjnym;
2. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, polegający na błędnym przyjęciu przez Sąd, że wnioskodawczyni G. P. została dopisana do umowy kupna - sprzedaży samochodu A. (...) ze względu na korzyści w postaci uzyskania zniżek w ubezpieczeniu pojazdu przez J. W. i J. K. podczas, gdy tylko J. W. oraz wnioskodawczyni G. P. zostali wskazani jako współwłaściciele samochodu A. (...), zarówno w umowie kupna - sprzedaży samochodu, jak również w dowodzie rejestracyjnym pojazdu;
3. naruszenie prawa procesowego, które miało istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, a to art. 233 § 1 kpc, przez zaniechanie przez Sąd wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego oraz

dokonanie jego dowolnej oceny, co w konsekwencji skutkowało bładną oceną, że J. W. i J. K. w umowie podziału majątku wspólnego mieli prawo rozporządzać samochodem A. (...), podczas gdy posiadali oni wyłącznie uprawnienie do rozporządzenia przysługującym im udziałem we własności samochodu, zaś nie posiadali oni żadnej podstawy prawnej i faktycznej do rozporządzania udziałem przysługującym wnioskodawczyni G. P.;

4. naruszenie prawa procesowego, które miało istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, a to art. 233 §1 kpc, przez zaniechanie przez Sąd wszechstronnego rozważania zebranego w sprawie materiału dowodowego oraz dokonanie jego dowolnej oceny, co w konsekwencji skutkowało błędna oceną, że G. P. nigdy nie kwestionowała treści mowy o podziale majątku wspólnego zawartej między J. W. i J. K. podczas gdy w rzeczywistości wnioskodawczyni G. P., zarówno w postępowaniu przedsądowym zwracała się do J. W. o spłatę jej udziału we współwłasności samochodu A. (...), jak również złożyła niniejszy wniosek o zniesienie współwłasności i zapłatę odszkodowania za bezumowne korzystanie z samochodu, co wprost stanowi, że nie akceptowała rozporządzenia pełnym udziałem we własności samochodu w umowie o podziale majątku wspólnego zawartej między J. W. i J. K., jak również, że podjęła odpowiednie środki prawne w celu ochrony swojego prawa we współwłasności samochodu;

5. naruszenie prawa procesowego, które miało istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, a to art. 233 §1 kpc, przez zaniechanie przez Sąd wszechstronnego rozważania zebranego w sprawie materiału dowodowego oraz dokonanie jego dowolnej oceny, co w konsekwencji skutkowało całkowicie bezzasadnym uznaniu za wiarygodne zeznań uczestnika J. W., podczas gdy uczestnik miał interes prawny i majątkowy w prezentowaniu korzystnego dla siebie stanowiska z równoczesnym zaniechaniem rozważenia przez Sąd okoliczności, że J. W. wiedział, iż wnioskodawczyni G. P. jest współwłaścicielem samochodu A. (...), a co za tym idzie wiedział, że nie może on rozporządzać nie należącym do niego udziałem we współwłasności;

6. naruszenie prawa procesowego, które miało istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, a to art. 328 § 2 kpc, przez przyjęcie przez Sąd, że zapis umowy kupna-sprzedaży według którego wnioskodawczyni została wskazana jako współnabywca/współwłaściciel samochodu jest pozorny, z równoczesnym zaniechaniem wskazania w uzasadnieniu orzeczenia dowodów na których Sąd oparł powyższe ustalenie;

7. naruszenie prawa materialnego, a to art. 198 kc, przez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu przez Sąd, że znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy ma okoliczność, iż prawo współwłasności samochodu A. (...) przysługujące G. P. powinno zostać ujawnione w umowie o podziale majątku wspólnego zawartej między J. W. i J. K. podczas, gdy w przedmiotowej sprawie, zgodnie z art. 198 kc, mieli oni uprawnienie do rozporządzania wyłącznie przysługującym im udziałem, nie mieli zaś żadnego prawa do rozporządzania udziałem we współwłasności należącym do wnioskodawczyni G. P., a więc nie musiała ona być wskazana w przedmiotowej umowie;

8. naruszenie prawa materialnego, a to art. 210 kc i 212 § 1 kc, przez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu przez Sąd, że wnioskodawczyni G. P. nie ma uprawnienia do żądania zniesienia współwłasności samochodu A. (...) i dopłaty zasadzonej na jej rzecz od J. W., podczas gdy jako ujawnionej właścicielce tegoż samochodu w umowie kupna - sprzedaży oraz w dowodzie rejestracyjnym, przysługiwała jej legitymacja czynna do złożenia wniosku w tym przedmiocie i skutecznego żądania zniesienia współwłasności oraz zasądzenia spłaty na jej rzecz zgodnie z wnioskiem.

W oparciu o tak sformułowane zarzuty skarżący wnosił o:

1. zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez:

- zniesienie współwłasności samochodu A. (...) przez przyznanie go na wyłączną własność uczestnika J. W.;

- zasądzenie od uczestnika J. W. na rzecz wnioskodawczyni G. P. spłaty w kwocie 6 000,00 złotych tytułem wyrównania udziałów we współwłasności;

- zasądzenie od uczestnika J. W. na rzecz wnioskodawczyni G. P. kwoty 7 200,00 złotych tytułem odszkodowania za bezumowne korzystanie z samochodu A. (...);

- zasądzenie od uczestnika J. W. na rzecz wnioskodawczyni G. P. kwoty po 300,00 złotych tytułem miesięcznie za każdy miesiąc bezumownego korzystania z samochodu A. (...), począwszy od lutego 2014r. do dnia prawomocnego zniesienia współwłasności samochodu;
- zasądzenie od uczestnika J. W. na rzecz wnioskodawczyni G. P. zwrotu kosztów procesu;

ewentualnie:

2. uchylenie w całości zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Wieluniu.

J. P. (2) domagał się oddalenia apelacji oraz zasądzenia na swoją rzecz od apelującej zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawczyni zasługuje na uwzględnienie.

Choć na gruncie przepisów regulujących postępowanie nieprocesowe zasada kontrydiktoryjności właściwa procesowi doznaje licznych ograniczeń, to nie dotyczy to jednak spraw, w których uczestnicy są w różnym stopniu zainteresowani w wyniku postępowania lub gdy ich interesy są sprzeczne (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 sierpnia 2012r., II CSK 5/12, LEX nr 1231479), co miało miejsce w sprawie przedmiotowej.

Zgodnie zatem z zasadą rozkładu ciężaru dowodu (art. 232 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc, 6 kc), zainteresowani obowiązani byli wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzili skutki prawne.

G. P. przedstawiła dowód z dokumentu w postaci umowy sprzedaży, z którego wynikało, że złożyła oświadczenie woli o nabyciu pojazdu wspólnie z J. P. (1), uczyniła zatem zadość obowiązkowi przedstawienia dowodu własności. Uczestnik postępowania zaś nie zakwestionował prawdziwości znajdujących się pod oświadczeniami woli podpisów: zbywcy oraz nabywców. Nie przeczy istnieniu po stronie wnioskodawczyni prawa własności ewentualność, że G. P. nie uczestniczyła w akcie podpisania umowy przez zbywcę i wydania pojazdu. Umowa sprzedaży ma charakter umowy konsensualnej. Ważność umowy zależy więc wyłącznie od zgodnych oświadczeń woli stron, a wydanie rzeczy czy też zapłata ceny są zdarzeniami będącymi jedynie przejawami jej wykonania (por. np. A. Wolter, J. Ignatowicz, K. Stefaniuk, Prawo cywilne, 1998, s. 265; W. Katner, Umowne przeniesienie własności ruchomości w prawie polskim, Warszawa 1992, s. 50–55; J. Ignatowicz, Prawo rzeczowe, Warszawa 2000, s. 96). Oświadczenia woli nie muszą być również złożone równocześnie. Wyrazem akceptacji oświadczenia określonej treści jest opatrzenie go podpisem (art. 78 kc).

Jeżeli zaś uczestnik postępowania podnosił, że zapis umowy miał charakter „pozorny”, winien okoliczność tę wykazać. Mając na uwadze oczywiste zainteresowanie J. P. (2) w określonym rozstrzygnięciu, oparcie się w tym zakresie przez Sąd pierwszej instancji wyłącznie na jego zeznaniach, a odmówienie wiarygodności wnioskodawczyni i świadkowi J. P. (1), w kontekście całokształtu materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, nastąpiło z naruszeniem reguł określonych w art. 233 kpc.

Oczywistym błędem było nadanie kluczowego znaczenia brzmieniu umowy o podziale majątku wspólnego małżonków J. i J. P. (2) z dnia 17 maja 2011r., bowiem G. P. nie była stroną tej umowy i w jej zawarciu nie uczestniczyła, a więc z oczywistych względów nie składała żadnych oświadczeń w zakresie przysługującego jej prawa własności. Również o ewentualnych prawach osób trzecich nie wypowiadali się małżonkowie, choć nawet gdyby tak uczynili, nie mogłoby to wywołać skutku rzeczowego w postaci utraty udziału we współwłasności przez wnioskodawczynię.

Co więcej, G. P. na krótko po zawarciu tej umowy - pismem nadanym 5 grudnia 2011r. (pismo - k. 7 akt sprawy) - występowała do J. P. (2) z żądaniem zniesienia współwłasności, powołując się na przysługujący jej udział w prawie, a w dniu 29 czerwca 2011r. dokonała darowizny swojego udziału we współwłasności samochodu marki A. (...) na rzecz

córki J. P. (1) (umowa - k. 61 akt sprawy), który to pojazd również był przedmiotem podziału majątku wspólnego małżonków.

Uzasadniając swoje twierdzenia, J. P. (2) powoływał się na okoliczność, że wnioskodawczyni przysługiwały wyższe zniżki w zakresie składek na ubezpieczenie pojazdu. Wnioskodawczyni kategorycznie tym twierdzeniom zaprzeczyła, wskazując, że przekazała połowę środków na zakup samochodu, a jej córka korzystała ze zniżek w pełnej wysokości. Okoliczności te potwierdziła zeznająca w charakterze świadka J. P. (1). Pomimo zaistnienia sporu co do tych kwestii, uczestnik postępowania nie przedłożył żadnych dowodów na poparcie swych twierdzeń. Mogłyby to zaś być choćby odpowiednie informacje z zakładu ubezpieczeń. Także zaprzeczona okoliczność, że zakup został sfinansowany ze sprzedaży samochodu marki N. (...), na którego nabycie z kolei małżonkowie przekazali środki uzyskane z kredytu, który był spłacany przez uczestnika postępowania nie została wykazana poprzez załączenie dokumentu umowy kredytowej i informacji z banku.

Tym samym, zdaniem Sądu Okręgowego, ocenić należało twierdzenia J. P. (2) jako gołosłowne, a ustalenia i wnioski Sądu Rejonowego dowolne.

Na zakończenie należy podkreślić, iż, jak wynika z twierdzeń uczestnika postępowania, wpisanie G. P. do dokumentu umowy sprzedaży pojazdu oraz złożenie przez nią podpisu pod tym dokumentem, nastąpiło za wiedzą i akceptacją J. P. (2). Co więcej, posługiwał się on dokumentem umowy zarówno przy zarejestrowaniu pojazdu, jak i jego ubezpieczeniu. Nie można aprobować takiej postawy, którą prezentuje uczestnik postępowania, a która - w zależności od doraźnego interesu - polega na zamiennym bądź to wykorzystywaniu umowy, bądź na jej podważaniu, tak aby odnieść stosowną korzyść.

Podsumowując, w sprawie przedmiotowej wnioskodawczyni wykazała, że przysługuje jej udziału we współwłasności pojazdu, z uczestnik postępowania okoliczności tej skutecznie nie podważył. Tym samym, na skutek oddalenia wniosku o zniesienie współwłasności, doszło do naruszenia przez Sąd Rejonowy art. 210 kc i nierozpoznania istoty sprawy, co obligowało Sad Okręgowy do uchylecia zaskarżonego orzeczenia na podstawie art. 386 § 4 zw. z art. 13 § 2 kpc.

W dalszym postępowaniu, Sad Rejonowy dokona zanieśienia współwłasności pojazdu i rozstrzygnie o pozostałych roszczeniach wnioskodawczyni w oparciu o art. 211 i następne Kodeksu cywilnego oraz o kosztach postępowania w obu instancjach, stosownie do art. 108 § 2 kpc.